

RAADSVOORSTEL:

2009-2010

Ons kenmerk: MD 09.2060824

Registratienummer : GR 09.

Ingekomen op :

Onderwerp: Stand van zaken Duurzaamheidscentrum Groningen

Groningen,

Aan de raad,

Samenvatting

Een Duurzaamheidscentrum in Groningen is mogelijk. Bedrijven, intermediaire en andere organisaties zijn enthousiast. De participerende partijen in het Duurzaamheidscentrum, Milieu-federatie Groningen, Rabobank, IVN, Informatiepunt Duurzaam Bouwen en gemeente Groningen, willen een stichting oprichten om gezamenlijk van het centrum de centrale plek voor duurzaamheid in Stad te maken.

De functie van het Duurzaamheidscentrum is vooral om burgers en bedrijven te stimuleren en te ondersteunen bij het maken van duurzame keuzes. Mensen willen steeds meer duurzaam handelen en zijn hierbij op zoek naar informatie en willen ideeën opdoen. Daarvoor kunnen ze terecht bij het Duurzaamheidscentrum. Eén centrale plek in de stad waar kennis en ervaring gebundeld aanwezig is (halen en brengen), waar een programma loopt van lezingen en debatten tot exposities en films. Dát maakt de duurzame beweging ook fysiek tastbaar en herkenbaar. We willen het, kortweg, mensen zo gemakkelijk mogelijk maken om duurzame keuzes te maken. Het Duurzaamheidscentrum heeft ook de functie om duurzame projecten en initiatieven te verbreden, op het podium te zetten. Hierdoor kunnen nog meer mensen er kennis van nemen en er hun voordeel mee doen. Het centrum wil een dynamische rol vervullen om de duurzame beweging in Groningen te versnellen.

Een Duurzaamheidscentrum in de stad die de duurzaamste van Nederland wil worden en energieneutraal vereist een toegankelijke, centraal gelegen locatie met uitstraling. Er is een aantal opties voor de huisvesting in de binnenstad mogelijk.

Momenteel zijn drie huisvestingsopties reëel. De voorkeur gaat uit naar de optie waarbij sprake is van samenwerking met de Openbare Bibliotheek en vestiging in het pand van de Openbare Bibliotheek.

Voor de exploitatie van de Stichting Duurzaamheid en het Duurzaamheidscentrum is voor de eerste drie jaren een aantal subsidies toegezegd. Uit de gesprekken met bedrijven en andere organisaties is gebleken dat er draagvlak is om zich te verbinden met een Duurzaamheidscentrum. Dit kan in de vorm van adviezen afnemen,

opdrachten wegzetten, lidmaatschap, benutten van PR-mogelijkheden, e.d. Hiermee zijn naar verwachting inkomsten te verwerven, waarmee aangevuld met (nog deels te genereren) sponsor- en subsidiegelden over een periode van vijf jaren een kosten-dekkende exploitatie gerealiseerd kan worden.

Wanneer er totaal geen aanvullende inkomsten kunnen worden gegenereerd, bedragen de tekorten in 2010, 2011 en 2012 ongeveer € 64.000,-- respectievelijk € 112.000,-- en € 118.000,--. Hierbij wordt dan uitgegaan dat de kosten in die periode in volle omvang doorlopen. Als echter de kosten volledig gesaneerd worden met uitzondering van de doorlopende huisvestingskosten (i.v.m. huurcontract), bedraagt het financiële risico vanaf 2013 maximaal € 17.000,-- per jaar. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er voor een periode van 5 jaar een huurovereenkomst wordt aangegaan en dat het risico dus maximaal voor die periode aan de orde is. Het maximale risico bedraagt € 328.000,--. De kans dat dit risico daadwerkelijk optreedt, wordt laag geschat, namelijk 25%. Daarom wordt een bedrag van € 82.000,-- geormerkt in de bestemmingsreserve Duurzaamheid.

Inleiding.

Uw raad heeft in juni 2007 besloten het toenmalige Natuurmuseum per 1 januari 2008 te sluiten. Uw raad heeft vervolgens opdracht gegeven om een beleidskader te ontwikkelen voor de invulling van natuur- en milieueducatie. Dit heeft geleid tot de "Kadernota Natuur- en Duurzaamheidseducatie" die op 28 november 2007 door uw raad is vastgesteld. In het *Uitvoeringsprogramma Duurzaamheidseducatie 2008-2011* staat de opdracht om voor Groningen een Duurzaamheidscentrum te ontwikkelen. Hierover heeft uw raad een motie aangenomen (zie bijlage 1). In deze nota omschrijven wij op welke manier een Duurzaamheidscentrum in Groningen mogelijk is.

Haalbaarheidsonderzoek (eerste fase).

Van januari tot en met mei 2008 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd om het grote aantal ideeën te richten dat bij verscheidene partijen leeft. Bij de uitvoering van het onderzoek is een klankbordgroep betrokken. Deze klankbordgroep bestond uit vertegenwoordigers van de Rabobank, Informatiepunt Duurzaam Bouwen (IP DuBo), Projectgroep Energiemanagement, Kamer van Koophandel, IVN en Milieufederatie Groningen.

Het haalbaarheidsonderzoek heeft drie scenario's opgeleverd. In mei 2008 heeft uw raad besloten om scenario 2 verder uit te gaan werken. Dit scenario behelst een Duurzaamheidscentrum dat bestaat uit een informatie- en expositiecentrum.

Dit centrum zou dan in een stichting dienen te worden ondergebracht. Het bestaat uit een fysieke ruimte waar burgers en bedrijven terecht kunnen. Het is een gezamenlijk lokaal initiatief met een regionale uitstraling. In het onderzoek zijn de kosten van een dergelijk centrum geraamd op ongeveer 6 ton.

In uw vergadering van mei 2008 is vervolgens besloten om in 2009 en 2010 een bedrag van twee keer € 150.000,-- uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid in beginsel te bestemmen voor de gemeentelijke bijdrage in de exploitatiekosten van een Duurzaamheidscentrum.

Tweede fase onderzoek.

In september 2008 is de tweede fase van het haalbaarheidsonderzoek gestart. Vanaf het begin hebben een aantal partijen samengewerkt die willen participeren in een op te richten Duurzaamheidscentrum. Deze initiatiefgroep bestaat uit het Informatie Punt Duurzaam Bouwen (IP DuBo), Rabobank, Projectgroep Energiemanagement (geïnitieerd vanuit het OBG), IVN, Milieufederatie Groningen (MFG) en de gemeente Groningen. Er is inmiddels een businessplan opgesteld dat geaccordeerd is door alle betrokken partijen.

In het voorjaar is uw raad in een vertrouwelijke brief d.d. 6 mei 2009 geïnformeerd over de stand van zaken rond het Duurzaamheidscentrum.

Alle partijen zijn enthousiast over deelname en samenwerking in het Duurzaamheidscentrum. De partijen gaan daarbij niet in elkaar op, maar het blijven aparte organisaties met behoud van ieders eigen identiteit en activiteiten. De deelnemende partijen (MFG, Rabobank, IVN, IP DuBo en gemeente Groningen) willen samen de Stichting Duurzaamheid (werknaam) opzetten.

Wat gaan Stadjsers merken van het Duurzaamheidscentrum?

In het centrum kunnen bezoekers onder meer kennis halen (en brengen!), exposities bezoeken, meedoen aan debatten en contacten leggen. Dit geldt voor burgers, voor kinderen, voor studenten, voor bedrijven, voor consumenten en voor producenten. De stichting zorgt dat het thema duurzaamheid continu op "alle agenda's" staat. Prikkelend, verrassend en vernieuwend. Het Duurzaamheidscentrum wil het logische podium en de natuurlijke ontmoetingsplek zijn van de Groningse duurzaamheidsbeweging.

"Plus".

De kracht van een Duurzaamheidscentrum is dat partijen zich sterker kunnen profileren en op die manier hun meerwaarde kunnen tonen. Door samen te werken in een Duurzaamheidscentrum zal ook de afstemming van beleid en van activiteiten en de coördinatie daarvan tussen de partijen sterk verbeteren. Gezamenlijk kunnen projecten verworven worden, waarbij in de uitvoering ieders eigen deskundigheid optimaal ingezet kan worden. Om op een goede manier de "plus" te kunnen zetten op de samenwerking in het Duurzaamheidscentrum willen we ongeveer 2 fte inzetten om deze taken daadwerkelijk vorm te geven.

Zien is overtuigen.

Een andere kracht van een Duurzaamheidscentrum is dat het ruimte biedt om duurzame dingen te laten zien. Vaak werkt het zo: zien is overtuigen. Daarvoor is nodig dat er een professionele presentatieruimte is en een ruimte om groepen te ontvangen. Op die manier kunnen veel belangstellenden (MKB, jongeren en burgers) binnengehaald worden en kan aanschouwelijk worden gemaakt wat de mogelijkheden zijn op het gebied van duurzaamheid.

Concreet, enthousiast en betrokken.

Voor dit concept is niet alleen bij de initiatiefnemers enthousiasme. Ook andere partijen hebben al aangegeven mee te willen doen. We hebben met ruim 50 bedrijven en andere organisaties gesproken. Andere willen het centrum gebruiken voor bijeenkomsten over

het thema duurzaamheid. Bedrijven hebben verder al te kennen gegeven dat zij zich via een vorm van lidmaatschap willen aansluiten bij een Duurzaamheidscentrum. Zo kunnen bedrijven zich in positieve zin op het gebied van duurzaamheid profileren ten opzichte van andere. Op basis hiervan hebben wij de inkomsten geprognosticeerd. Gedurende het proces bleek al dat hoe concreter het verhaal werd en dit onderbouwd kon worden met tekeningen van een inrichting, het enthousiasme en het betrokken willen worden, groter werd.

Zoektocht naar geschikte lokatie.

De bedoeling was dat alle betrokken partijen in één pand bij elkaar gehuisvest zouden worden. In het haalbaarheidsonderzoek hebben we criteria benoemd: een publieksgerichte functie op een zichtlocatie mede gericht op spontane bezoekers, een mogelijkheid om instellingen gezamenlijk te huisvesten en ruimte om groepen te ontvangen en vergaderlocatie te bieden aan organisaties die zich bezig houden met het thema duurzaamheid. In de afgelopen periode hebben we tal van panden bezocht en beoordeeld op basis van de criteria. Veel panden waren gedeeltelijk geschikt, veelal niet in het centrum van de stad (Oude ANWB-pand, Pentascope en Bout-advocaten nabij het Hereplein, achter de Westerhaven en tegenover het Martini Tradecentre). Alle panden waren echter fors duurder dan het door u beschikbaar gestelde budget voor het Duurzaamheidscentrum maar ook voor de deelnemende partijen Milieufederatie, het IVN en het Informatiepunt Duurzaam Bouwen.

Twee panden in de directe binnenstad zijn nader onderzocht. De Oosterboog, een pand van 2000 m² leek uitermate geschikt. Dat pand bood de mogelijkheid om het Duurzaamheidscentrum zeer ruim op te zetten en samen met andere partijen tot een breed centrum te ontwikkelen. Het vinden van geschikte partijen als medehuurder, op redelijk korte termijn bleek ingewikkeld. De huurprijs lag hoog en het aantal m² was voor het Duurzaamheidscentrum alleen te veel. Mogelijkheden om eerst een beperkt aantal m²'s te huren, met een optie volledige huur op termijn, en een lager tarief voor een periode van 5 jaar bleken niet haalbaar. Het pand aan de Walburgstraat, waar momenteel Lentis is gevestigd, bleek voor gezamenlijke huisvesting, publieksruimte en de bedrijfsgerichte activiteiten van het Informatiepunt Duurzaam Bouwen te klein. Bij de zoektocht naar een geschikt pand in de binnenstad is gebleken dat het eisenpakket niet realiseerbaar is omdat de benodigde m²'s niet beschikbaar waren dan wel dat er forse financiële risico's genomen moesten worden.

Daarom hebben partijen besloten de verschillende functies te scheiden, waardoor het zoekproces naar een geschikte locatie reëler werd. Concreet betekent dat dat het IVN en MFG hun kantoorfunctie zelf gaan invullen en op een eigen plek gaan onderbrengen. Het Duurzaamheidscentrum heeft primair een publieksfunctie en zal gaan functioneren als een FrontOffice. De FrontOffice bestaat uit de publieksgerichte activiteiten zoals expositie, advisering en informatieverstrekking voornamelijk aan burgers. Ook het Informatiepunt Duurzaam Bouwen zal het al bestaande Energieloket in deze FrontOffice onderbrengen.

Het Informatiepunt Duurzaam Bouwen vormt dan de BackOffice, publiek kan daar verder geïnformeerd worden en daar vinden de meer bedrijfsgerichte activiteiten plaats zoals exposities gericht op het bedrijfsleven. Op die manier kan een in m²'s beperkte FrontOffice in de binnenstad worden opgezet, waar een hoge m²-prijs geldt. De functies die meer m²'s vragen en die in mindere mate op spontane inloop zijn gericht

kunnen dan op een andere locatie tegen lagere kosten gerealiseerd worden.

Opties.

Er waren na de zomer nog drie opties in beeld. Optie 1 houdt in het ontwikkelen van het Duurzaamheidscentrum in samenwerking met Nijestee in de omgeving van het CiBoGa-terrein. De tweede optie betreft een Duurzaamheidscentrum in het gebouw van de Openbare Bibliotheek en in samenwerking met de bibliotheek. Een derde mogelijkheid is het Duurzaamheidscentrum te ontwikkelen op het CiBoGa-terrein als onderdeel van het Open Lab.

Wij hebben gekozen voor de Openbare Bibliotheek. De bibliotheek ligt in het centrum van de stad en heeft nu jaarlijks 580.000 bezoeken. Het Duurzaamheidscentrum kan gevestigd worden in de poot aan de straatkant waar nu het internetcafé gevestigd is. Het is een ruimte van 150 m². In deze ruimte kunnen de publieksactiviteiten uitstekend plaatsvinden. Daarnaast zal het energieloket van het Informatiepunt Duurzaam Bouwen ook in deze ruimte worden ondergebracht. Ook biedt deze variant de interessante mogelijkheid om samen te werken met de bibliotheek. Als we in het Duurzaamheidscentrum aandacht willen besteden aan klimaatproblematiek, Fair Trade, duurzame voertuigen etc., dan gaan we dat samen met de bibliotheek ontwikkelen. De bibliotheek kan haar collectie daarbij aanpassen, gezamenlijk kunnen we lezingen verzorgen etc., daarbij kunnen ook de filialen worden betrokken. Verder kan het centrum gebruik maken van faciliteiten die de bibliotheek beschikbaar heeft zoals De Wolters Noordhoff-zaal voor de ontvangst van groepen. Ook de bibliotheek is enthousiast over deze samenwerking. Het past bij ontwikkeling die de bibliotheek inzet als informatiecentrum. Een ander groot voordeel is dat deze optie een uitstekende opmaat is voor een vervolgstap in het FORUM. Bij de bouw van dit gebouw zal al zoveel mogelijk duurzame technieken worden toegepast. Met het verbinden van het gebouw van het FORUM met de publieksactiviteiten (exposities, vragen van burgers en bedrijfsleven en het houden van conferenties en themabijeenkomsten) kan een sterk concept verwezenlijkt worden.

De inrichting van het Duurzaamheidscentrum in de Openbare Bibliotheek is per 1 februari 2010 mogelijk.

Afweging.

Wij hebben in de laatste fase de afweging gemaakt tussen vestiging van het Duurzaamheidscentrum in de bibliotheek en op het CiBoGa-terrein als onderdeel van het Open Lab. Het Open Lab was inhoudelijk een interessante optie. De mogelijkheden om het Duurzaamheidscentrum te verbinden aan de ontwikkeling van het Open Lab op het CiBoGa-terrein is vergaand onderzocht. Het Duurzaamheids-centrum zou samen met een paviljoen van het UMCG en een nog op te richten Science Centre een kenniscluster kunnen vormen. Het duurzaamheidspaviljoen zou 750 m² groot worden en ingevuld worden door het Duurzaamheidscentrum en het Informatiepunt Duurzaam Bouwen. Het centrum zou een duurzame uitstraling krijgen. Deze optie werd ook door de partners positief beoordeeld.

Niet eerder dan begin december van dit jaar wordt duidelijk welke partijen zich gaan vestigen op het Open Lab. Over de ontwikkeling van het kenniscluster wordt dan meer duidelijk, de ontwikkeling van het Science Centre is nog niet uitgekristalliseerd en

heeft een andere planning. Pas in het najaar van 2010 zou dan het Duurzaamheidscentrum zijn deuren kunnen openen.

In een eerste serieuze verkenning van een duurzaamheidspaviljoen op het Open Lab bleek dat de geraamde huurprijs waarschijnlijk niet haalbaar is. De exploitatie van het centrum is duurder en zou een hoger financieel risico betekenen. De onzekerheid over de daadwerkelijke haalbaarheid van het project en de termijn waarop het gerealiseerd zou kunnen worden, najaar 2010, en het hogere financiële risico hebben bij ons de doorslag gegeven om toch de keuze te maken voor de bibliotheek.

Financieel kader en risico's.

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de exploitatiebegroting van de Stichting Duurzaamheid in de bibliotheek. Aan de kostenkant zijn alle te voorziene kosten opgenomen alsmede een post onvoorzien van ongeveer 10%. Uitgangspunt bij het berekenen van de exploitatiekosten zijn 1,8 formatieplaatsen voor de Stichting Duurzaamheid en de beschikking over een expositieruimte, vergaderruimte, spreekkamers en een zaal voor ontvangst van groepen.

Naast de reguliere uitgaven zal ook een aantal investeringen gedaan moeten worden. In het eerste jaar zal de inrichting de nodige extra eenmalige uitgaven met zich mee brengen.

Bij de opbrengsten is de door u beschikbaar gestelde € 150.000,-- voor 2009 en € 150.000,-- voor 2010 meegenomen. Tevens is rekening gehouden met de reeds toegezegde subsidies. Daarnaast is een raming gemaakt van de te verkrijgen inkomsten onder meer die verbonden zijn aan het uitvoeren van projecten.

Ook zullen inkomsten via lidmaatschappen en diensten aan de aangesloten leden worden gegenereerd. In onderstaande tabel zijn de verwachte inkomsten aangegeven. Wij willen hier benadrukken dat alle cijfers zijn gebaseerd op aannamen. In de cijfermatige opstelling is ook rekening gehouden met aanvullende nog niet toegezegde sponsoring, in 2010, 2011 en 2012 van € 15.000,--, € 25.000,-- respectievelijk € 25.000,-.

De verwachting is dat ook in het derde jaar en verder sponsors bereid zullen zijn bijdragen te leveren. Deze toezeggingen zijn er, ondanks inspanningen, echter momenteel niet. Alleen aan de kant van GasTerra heeft dat concreet resultaat opgeleverd. Voor de meeste andere partijen geldt dat er eerst iets gerealiseerd moet worden.

Dit betekent dat er een financieel risico wordt gelopen. Indien er totaal geen inkomsten gegenereerd kunnen worden, zijn de financiële risico's als onderstaand. Indien de totstandkoming van het Duurzaamheidscentrum te lang gaat duren, wordt het risico gelopen dat toegezegde sponsoring komt te vervallen. De Rabobank heeft dit signaal inmiddels al afgegeven.

Financieel risico	2010	2011	2012	2013	2014
Optie bibliotheek	€ 64.000,--	€ 112.000,--	€ 118.500,--	€ 17.000,--	€ 17.000,--

Hierbij wordt er dan tevens vanuit gegaan dat er aan de kostenkant t/m 2012 geen besparingen worden gerealiseerd. Indien zou blijken dat het Duurzaamheidscentrum geen succes is en niet in staat is bedrijven en andere organisaties aan zich te binden en daarmee geen financiële middelen weet te genereren, dan is het terugbrengen van kosten vanaf 2013 een logische keuze. Na sanering van de kosten, inclusief de personele kosten, blijft maximaal een tekort over van € 17.000,-- vanaf 2013 en 2014. De gemeente is hierbij risicodragend omdat de kosten niet op de overige instellingen kunnen worden afgewenteld. Om die risico's in de tijd te beperken wordt ervan uitgegaan dat door de Stichting Duurzaamheid een huurovereenkomst voor maximaal 5 jaar wordt afgesloten.

Het risico dat er geen extra inkomsten worden gegenereerd achten wij niet erg groot. Het Informatiepunt Duurzaam Bouwen genereert al een aantal jaren substantiële inkomsten voor projecten, lezingen, sponsors en van exposanten. Een bedrag van ongeveer € 150.000,-- is gangbaar. We schatten het risico dat we dit niet halen in op 25%. Wij reserveren een bedrag van € 82.000,-- uit het bestemmingsreserve Duurzaamheid om dit risico af te dekken (dit is 25% van het totale risico van € 328.000,--, de optelsom van vorengenoemde kolom).

Standpunten besturen deelnemende partijen.

Het businessplan en voorstellen met betrekking tot de huisvesting zijn tot stand gekomen in samenwerking met de direct betrokken partijen. De direct betrokkenen hebben zich allen uitgesproken voor optie 2, huisvesting in en in samenwerking met de Openbare Bibliotheek. Partijen hebben aangegeven inhoudelijk geïnteresseerd te zijn in het Open Lab maar dat de onzekerheid in de afweging een belangrijke rol speelt.

Besluit.

Wij stellen u voor te besluiten:

- I. in te stemmen met het opzetten van een Duurzaamheidscentrum, binnen de genoemde financiële kaders en risico's, waarbij het businessplan van de Stichting Duurzaamheid de leidraad is;
- II. in te stemmen met deelname in een op te richten Stichting Duurzaamheid met de partners MFG, IVN, IP DuBo, Rabobank en wellicht het OBG;
- III. het Duurzaamheidscentrum in het pand van de Openbare Bibliotheek te vestigen (optie 2) en dit samen met de bibliotheek verder uit te werken;
- IV. de uitvoering van I., II. en III. in handen te geven van het college;
- V. de voorlopig vastgestelde bedragen van € 150.000,-- uit de reserve Duurzaamheid voor de jaren 2009 en 2010 definitief vast te stellen en deze toe te kennen voor de jaren 2009 tot en met 2012 voor de respectievelijke bedragen € 38.000,--, € 98.000,--, € 60.500,-- en € 103.500,--;

- VI. € 82.000,-- te oormerken in de bestemmingsreserve Duurzaamheid ter afdekking van het risico;

VII. in 2010 een tussentijdse evaluatie uit te voeren en daarbij de financiële consequenties inzichtelijk te maken.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Dr. J.P. (Peter) Rehwinkel.

H.P. Bakker.